NORAKSTS

Lieta Nr. A42371606
SKA – 241/2009

S P R I E D U M S

Rīgā 2009.gada 16.septembrī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētāja senatore V.Krūmiņa
senators J.Neimanis
senatore I.Skultāne

piedaloties pieteicējas *A.S.* pārstāvim *Al.S.*,
atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja pārstāvei *I.K.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *A.S.* pieteikumu par Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja faktisko rīcību, sakarā ar *A.S.* kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2008.gada 11.novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Jelgavas tiesas tiesnese 2002. un 2003.gadā skatīja civillietu sakarā ar *A.S.* prasību pret Jelgavas pilsētas slimnīcu par atjaunošanu darbā. Ar 2003.gada 24.janvāra spriedumu prasība tika noraidīta.

Pieteicēja 2006.gada 10.martā vērsās ar iesniegumu Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojā, lūdzot pārbaudīt, vai Jelgavas tiesas tiesnese, izskatot pieteicējas

prasību pret Jelgavas pilsētas slimnīcu, neatradās interešu konfliktā. Iesniegumā minēts, ka pieteicējai ir kļuvis zināms, ka 2002. un 2003.gadā Jelgavas pilsētas slimnīcā, iespējams, ārstējās tiesneses māte.

Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs 2006.gada 23.martā pieteicējai sniedza atbildi Nr.1/2947, norādot, ka tiesnese nav atradusies interešu konfliktā.

[2] Pieteicēja 2006.gada 7.aprīlī Administratīvajā rajona tiesā iesniedza pieteikumu, lūdzot atcelt Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja 2006.gada 23.marta atbildi un uzlikt birojam pienākumu sniegt atbildi pēc būtības uz pieteicējas iesniegumu. Pieteikumā norādīts, ka birojs nav atbildējis, vai fakts, ka Jelgavas tiesas tiesneses māte ārstējās Jelgavas pilsētas slimnīcā, atbilst patiesībai un vai tiesnese tādējādi nav atradusies interešu konfliktā.

[3] Administratīvā rajona tiesa ar 2007.gada 30.oktobra spriedumu pieteicējas pieteikumu noraidīja.

[4] Izskatot lietu sakarā ar pieteicējas apelācijas sūdzību, Administratīvā apgabaltiesa ar 2008.gada 11.novembra spriedumu noraidīja pieteicējas pieteikumu par Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja faktisko rīcību. Spriedums pamatots ar tālāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Lietā ir strīds, vai Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs ir atbildējis pēc būtības uz pieteicējas iesniegumu.

[4.2] Likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 11.pantā paredzēts, ka valsts amatpersonai, pildot valsts amatpersonas pienākumus, ir aizliegts veikt darbības, kurās šī valsts amatpersona, tās radinieki vai darījumu partneri ir personiski vai mantiski ieinteresēti. Atbilstoši minētā likuma 5.panta pirmajai daļai tā izpildi kontrolē Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs.

[4.3] Attiecībā uz tiesnešu darbības kontroli Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam jāievēro likuma „Par tiesu varu" 11.panta pirmajā un trešajā daļā noteiktais, ka ikvienam ir pienākums respektēt un ievērot tiesu neatkarību un tiesnešu neaizskaramību un ka nevienam nav tiesību pieprasīt no tiesneša atskaiti vai paskaidrojumus par to, kā izskatīta konkrētā lieta. Tādējādi birojs nav tiesīgs vērtēt pieteicējas norādītos apstākļus saistībā ar sprieduma likumību civillietā.

[4.4] Pieteicējai ir tiesības saņemt no Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja atbildi par to, vai birojs ir vai nav konstatējis interešu konflikta aizlieguma pārkāpumu amatpersonas darbībā. Taču pieteicējai nav tiesību prasīt, lai birojs informē pieteicēju, vai tiesneses māte civillietas izskatīšanas gaitā ir ārstējusies Jelgavas pilsētas slimnīcā.

[4.5] No Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja sniegtās atbildes izriet, ka birojs savas kompetences ietvaros ir veicis pārbaudi par iespējamo likuma pārkāpumu un atzinis, ka tiesnese nav atradusies interešu konfliktā.

[4.6] Pieteicēja ir izmantojusi tiesības pārsūdzēt tiesas spriedumu, ko taisījusi Jelgavas tiesas tiesnese. Tā kā augstāko instanču tiesas minēto spriedumu atstājušas negrozītu, tad ir pamats uzskatīt, ka tiesnese lietu izskatījusi objektīvi un ievērojot likuma normas.

[4.7] Pieteicējas lūgums par blakus lēmuma pieņemšanu nav pamatots, jo nav konstatējami konkrēti pārkāpumi ārpus izskatāmā strīda, par kuriem būtu pamats pieņemt šādu lēmumu.

[5] Pieteicēja par Administratīvās apgabaltiesas spriedumu ir iesniegusi kasācijas sūdzību, lūdzot spriedumu atcelt un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesai.

Kasācijas sūdzībā minēts, ka lietā nav noskaidrots, vai tiesneses māte ārstējās Jelgavas pilsētas slimnīcā. Tikai noskaidrojot minēto apstākli, ir iespējams spriest par lietas būtību. Konstatējot, ka tiesneses māte ārstējās Jelgavas pilsētas slimnīcā, tiktu pierādīta tiesneses ieinteresētība lietā. Pieteicējas ieskatā apgabaltiesa nav ievērojusi Administratīvā procesa likuma 250.panta trešo daļu, likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 1.panta 5. un 6.punktu, 2.pantu, 13.panta pirmo un otro daļu, kā arī Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likuma 7.panta pirmās daļas 3. un 5.punktu.

[6] Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs par pieteicējas kasācijas sūdzību ir iesniedzis paskaidrojumus. Tajos norādīts, ka kasācijas sūdzība ir nepamatota.

[7] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvis kasācijas sūdzību uzturēja. Atbildētājas pusē pieaicinātās iestādes pārstāve kasācijas sūdzību neatzina.

Motīvu daļa

[8] Lietā ir izšķirams jautājums, vai Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam, atbildot uz pieteicējas iesniegumu, bija ne tikai jāvērtē Jelgavas tiesas tiesneses iespējamā atrašanās interešu konfliktā, bet arī jāsniedz informācija par apstākļiem, kas saistīti ar tiesneses mātes ārstēšanos Jelgavas pilsētas slimnīcā.

[9] Latvijas Republikas Satversmes 100.pantā paredzēts, ka ikvienam ir tiesības uz vārda brīvību, kas ietver tiesības brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju, kā arī paust savus uzskatus. Tādējādi tiesības saņemt informāciju ir tiesību uz vārda brīvību sastāvdaļa. Savukārt Latvijas Republikas Satversmes 104.pantā noteikts, ka ikvienam ir tiesības likumā paredzētajā veidā vērsties valsts un pašvaldību iestādē ar iesniegumiem un saņemt atbildi pēc būtības.

Kā atzinis Senāts, tiesības vērsties iestādē ar iesniegumu un saņemt atbildi pēc būtības ir cieši saistītas ar tiesībām uz informāciju, jo tās abas tiek īstenotas uz personas iniciatīvas pamata, vēršoties pie valsts kāda tai interesējoša jautājuma noskaidrošanai, un faktiski sasniedz tos pašus mērķus (*sk. Senāta 2007.gada 8.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-194/2007 14.punktu*).

[10] Tiesības uz informāciju plašāk ir regulētas Informācijas atklātības likumā, kurš noteic kārtību, kādā personas ir tiesīgas iegūt informāciju iestādē. Piemēram, atbilstoši minētajam likumam informāciju iedala vispārpieejamā informācijā, kuru sniedz jebkuram interesentam, un ierobežotas pieejamības informācijā, kuras saņemšana var tikt atteikta, ja pieprasījums nav pamatots.

Savukārt kārtība, kādā īstenojamas tiesības vērsties iestādē ar iesniegumu un saņemt atbildi pēc būtības, šobrīd ir noteikta Iesniegumu likumā, bet pirms tam tā bija paredzēta likumā „Iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu izskatīšanas kārtība valsts un pašvaldību institūcijās". Saskaņā ar minētajiem likumiem iesniegums var ietvert personas lūgumu, sūdzību, priekšlikumu vai jautājumu, uz kuru iestādei ir jāsniedz motivēta atbilde.

[11] No lietā konstatētajiem faktiskajiem apstākļiem izriet, ka pieteicēja, pirmkārt, cerēja ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja starpniecību noskaidrot apstākļus, kas saistīti ar Jelgavas tiesas tiesneses mātes ārstēšanos Jelgavas pilsētas

slimnīcā, un, otrkārt, cerēja saņemt biroja vērtējumu par iespējamo tiesneses atrašanos interešu konfliktā. Tādējādi pieteicēja vienlaikus vēlējās īstenot gan tiesības uz informāciju, gan tiesības saņemt atbildi pēc būtības.

Īstenojot tiesības uz informāciju, pieteicēja lūdza Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam pārbaudīt, vai patiess ir fakts, ka Jelgavas tiesas tiesneses māte civillietas izskatīšanas laikā ārstējās Jelgavas pilsētas slimnīcā. Izvērstāku lūgumu pieteicēja izteica pirmās instances tiesas sēdē, lūdzot uzlikt pienākumu birojam noskaidrot laiku, kad tiesneses māte uzturējās slimnīcā, kurā nodaļā viņa bija ievietota, kas viņu nosūtīja uz Jelgavas pilsētas slimnīcu, kā arī kas, kad un kādu summu samaksāja par viņas ārstēšanos. Savukārt, īstenojot tiesības saņemt atbildi pēc būtības, pieteicēja jautāja birojam, vai gadījumā, ja tiesneses māte civillietas izskatīšanas laikā ārstējās Jelgavas pilsētas slimnīcā, nav saskatāms interešu konflikts.

[12] Pārbaudot Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja 2006.gada 23.marta atbildes tiesiskumu, Administratīvā apgabaltiesa vispirms izvērtēja, vai birojs ir sniedzis atbildi pēc būtības. Apgabaltiesa konstatēja, ka birojs savas kompetences ietvaros ir veicis pārbaudi par iespējamo likuma pārkāpumu un atzinis, ka Jelgavas tiesas tiesnese nav atradusies interešu konfliktā. Tādējādi apgabaltiesa secināja, ka birojs ir sniedzis pieteicējai atbildi pēc būtības. Turpretim kasācijas sūdzībā norādīts, ka konkrētajā gadījumā atbildi pēc būtības būtu iespējams sniegt tikai tad, ja būtu noskaidroti apstākļi, kas saistīti ar tiesneses mātes ārstēšanos slimnīcā.

Kā apelācijas instances tiesas sēdē norādīja biroja pārstāve, no Jelgavas tiesas tiesneses paskaidrojumi netika iegūti, fakts par tiesneses mātes ārstēšanos slimnīcā netika pārbaudīts un secinājums par interešu konflikta neesamību tika izdarīts, vērtējot tiesas materiālus. Proti, pieteicējai sniegtajā atbildē norādīts, ka civillietā tiesneses taisīto spriedumu par tiesisku atzinušas augstāko instanču tiesas. Biroja ieskatā tas ļauj secināt, ka tiesnese lietu izskatījusi objektīvi.

Senāts piekrīt apgabaltiesas secinājumam, ka birojs pieteicējai ir sniedzis atbildi pēc būtības. Pirmkārt, birojs ir atbildējis uz pieteicējas jautājumu par iespējamo interešu konfliktu. Otrkārt, birojs savu atbildi ir motivējis. Savukārt tam, ka birojs savus apsvērumus izdarījis, pretēji pieteicējas cerētajam, nenoskaidrojot ar tiesneses mātes ārstēšanos saistītos apstākļus, nav tiesiskas nozīmes. Šo apstākļu nenoskaidrošana konkrētajā gadījumā nav aizskārusi pieteicējas tiesības saņemt atbildi pēc būtības, jo, kā jau minēts, birojs ir motivēti atbildējis uz pieteicējas jautājumu.

[13] Pārbaudot, vai Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs nav aizskāris pieteicējas tiesības uz informāciju, Administratīvā apgabaltiesa atzina, ka pieteicējai nav no ārējā normatīvā akta izrietošu subjektīvo tiesību prasīt, lai birojs viņu informē par Jelgavas tiesas tiesneses mātes ārstēšanos Jelgavas pilsētas slimnīcā. Senāts piekrīt minētajam secinājumam.

Informācijas atklātības likuma 2.panta pirmajā daļā noteikts, ka šā likuma mērķis ir nodrošināt, lai sabiedrībai būtu pieejama informācija, kura ir iestādes rīcībā vai kuru iestādei atbilstoši tās kompetencei ir *pienākums radīt*. No aplūkotās tiesību normas izriet, ka personai ir tiesības prasīt no iestādes arī tādu informāciju, kura nav iestādes rīcībā, ja vien iestādei šī informācija ir jārada.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2006.gada 4.aprīļa noteikumiem Nr.265 „Ārstniecības iestāžu medicīniskās un uzskaites dokumentācijas lietvedības kārtība" pienākums fiksēt informāciju par ārstniecības iestādē sniegto veselības aprūpi ir tai ārstniecības iestādei, kurā persona ārstējas. Līdz ar to ar personas ārstēšanos slimnīcā saistītās informācijas radītājs ir attiecīgā slimnīca. Savukārt Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs informāciju par personas ārstēšanos nerada. Par informācijas radīšanu Informācijas atklātības likuma izpratnē nevar uzskatīt gadījumu, kad birojs iegūst informāciju pārbaudes ietvaros.

[14] Tā kā Administratīvā apgabaltiesa ir pārbaudījusi Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja faktiskās rīcības tiesiskumu, tad nav pamatots kasācijas sūdzības arguments par Administratīvā procesa likuma 250.panta trešās daļas pārkāpumu. Tāpat noraidāmi ir arī argumenti par likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" un Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likuma pārkāpumiem.

[15] Ievērojot minēto, Administratīvās apgabaltiesas spriedums ir tiesisks, bet pieteicējas kasācijas sūdzība ir noraidāma.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta 1.punktu un 351.pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2008.gada 11.novembra spriedumu, bet *A.S.* kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja senatore	*(paraksts)*	V.Krūmiņa
Senators	*(paraksts)*	J.Neimanis
Senatore	*(paraksts)*	I.Skultāne

NORAKSTS PAREIZS

Senatore V.Krūmiņa

Rīgā 2009.gada 16.septembrī